

Давид Лагеркранс

OBSCURITAS

Мрачна музика

– РЕКЕ И ВАРГАС 1 –

София, 2023

Преводът е направен по изданието:

David Lagercrantz

Obscuritas

Obscuritas © **David Lagercrantz**, first published by Norstedts, Sweden, in 2021.

Published by agreement with Norstedts Agency / Brave New World Agency and Corto Literary Agency.

© Издателство „Изток-Запад“, 2023

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Любомир Гиздов, превод, 2023

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2023

ISBN 978-619-01-1158-0

ДАВИД ЛАГЕРКРАНС

OBSCURITAS

МРАЧНА МУЗИКА

– РЕКЕ И ВАРГАС 1 –

Превод от шведски
Любомир Гиздов

Началникът на полицията бил идиот.
Цялата тая глупост била абсолютно безсмислена.

Комисар Франсон изнасяше дълга, кисела тирада и Микаела Варгас не издържаше да го слуша повече. Освен това в колата беше твърде горещо, а отвън вече се нижеха помпозните вили в „Юрсколм“.

– Не подминахме ли мястото?

– Спокойно, момиченце, спокойно, не е като да живея тук – отвърна Франсон и махна с ръка.

Не след дълго свиха в просторна градина, алеята ги отведе пред голяма каменна къща с фасада със светли колони и Микаела се притесни още повече. Работеше като общински полицай, но това лято беше станала част от разследване на убийство, защото разполагаше с известна информация за заподозрения извършител Джузепе Коста. Като цяло ролята ѝ беше да изпълнява поръчки и да прави прости проверки. Сега обаче ѝ бяха позволили да присъства на срещата с професор Реке, който според началника на полицията щял да може да им помогне с разследването.

– Това там ще да е съпругата – каза Франсон и посочи красива червенокоса жена с бели панталони, която ги посрещна от верандата.

Тя изглеждаше като излязла от филм. Потната Микаела слезе неловко от колата и тръгна към къщата по заравнената чакълена алея.

Микаела обикновено ходеше рано на работа. Но тази сутрин, четири дни преди да отидат в голямата каменна къща, тя седеше в кухнята и закусваше, въпреки че вече минаваше девет. Телефонът звънна. Обаждаше се Юнас Бейер.

– Викат ни при началника на полицията, всички – каза той.

Тя така и не разбра защо ги викат, но звучеше важно. Микаела отиде до огледалото в антрето и подръпна суитшърта си. Беше модел без качулка, размер XL, и висеше свободно около тялото ѝ. Изглеждаш, сякаш искаш да се скриеш, би казал брат ѝ Лукас. Но тя прецени, че е облечена подходящо за случая, така че просто се среса, като приглади бретона си почти до очите, и се отправи към метростанцията.

Беше 19 юли 2003 г. и Микаела тъкмо беше навършила два-сет и шест. Във влака почти нямаше хора. Тя се настани на една празна редица от седалки и потъна в мисли.

Естествено, нямаше нищо странно, че полицейското ръководство се интересуваше от случая. Самото убийство може и да беше извършено в пристъп на пиянско умопомрачение, но имаше други фактори, които придаваха тежест на разследването. Мъртвият, Джамал Кабир, беше футболен рефер, бежанец от Афганистан на талибаните. Бяха го убили с камък след юношески мач на стадион „Гримста ИП“. Разбира се, че Фалкегрен искаше да участва.

Тя слезе на „Солна сентрум“ и продължи към полицейското управление на улица „Сундбюберисвеген“, мислейки си как днес най-накрая ще се разбунтува и ще обясни какво не ѝ се струва наред в разследването.

МАРТИН ФАЛКЕГРЕН БЕШЕ НАЙ-МЛАДИЯТ ПОЛИЦЕЙСКИ НАЧАЛНИК В СТРАНАТА И ИСКАШЕ ДА ГЛЕДА НАПРЕД И ДА БЪДЕ В КРАК С НОВОСТИТЕ. Хората твърдяха, че парадира с идеите си като с медали, и той предполагаше, че не го казват в добрия смисъл. Но Мартин Фалкегрен се гордееше с откритостта си и сега отново беше пробвал различен подход. Може би щяха да му се ядосат. Но както каза на съпругата си, лекцията беше най-добрата, която някога е слушал. Определено си струваше да опитат.

Той нареди допълни столове, бутилки „Рамльоса“* и две купи с лакрицови бонбони, които секретарката му беше купила

* Марка минерална вода. (Всички бележки под линия, без изрично упоменатите, са на преводача.)

от ферибота до Финландия, и се ослуша за стъпки в коридора. Изглежда, все още никой не идваше насам и за момент Мартин си представи Карл Франсон, критичния му поглед и грамадната му фигура. В действителност не можеше да го вини, помисли си той. Никой следовател не иска ръководството да се меси в разследването му.

Но сега обстоятелствата бяха специални. Извършителят, абсолютно ненормален и нарцистичен италианец, ги въртеше на пръста си, което си беше чиста проба срам.

– Извинявай, аз ли съм първа?

Беше младата чилийка. Не се сещаше за името ѝ. Спомняше си само, че Франсон искаше да я разкара от екипа, защото вечно била в опозиция.

– Добре дошла. Не мисля, че сме се запознавали официално – каза той и ѝ подаде ръка.

Ръкостискането ѝ беше силно и Мартин я огледа набързо от глава до пети. Беше доста ниска и набита, с гъста къдрава коса и дълъг бретон, падащ върху челото. Очите ѝ бяха големи и дръпнати, а черните ѝ ириса проблясваха остро. В нея имаше нещо, което я правеше едновременно привлекателна и недостъпна, и на началника на полицията му се прииска да задържи ръката ѝ малко по-дълго. Само че изпита неочаквано смущение и просто смотолеви:

– Ти познаваше Коста, нали?

– Най-малкото знам кой е – отговори тя. – Все пак и двамата сме от „Хусбю“*.

– Как би го описала?

– Пада си малко шоумен. Едно време пееше на децата в градината. Може да бъде ужасно агресивен, когато се напие.

– Да, личи си. Но защо ни лъже право в лицето?

– Не знам дали лъже – каза тя, което не му се понрави.

В неговите представи не съществуваше вариант да са задържали грешния човек. Доказателствата бяха сериозни и се подготвяше обвинителен акт. Липсваше единствено самопризна-

* Предградие на Стокхолм, населено предимно с имигранти. Част е от по-големия район „Ринкебю-Шиста“.

ние, и именно заради това ги беше събрал. Но не успя да каже нищо повече на Микаела. Чуха останалите да идват по коридора и той изпъна гръб и поздрави всички.

– Добра работа. Гордея се с вас, момчета.

Въпреки че формулировката не беше особено удачна заради присъствието на чилийката, Мартин не се поправи. Вместо това се съсредоточи върху опита си да звучи колегиално, което също не му се получи много добре.

– Ама че безумие – каза той. – И всичко това, защото реферът не отсъди дузпа.

Може би не беше най-нюансираното му изказване. От другата страна, беше просто фраза, с която да започне разговора. Но Франсон, естествено, се възползва от възможността и му изнесе лекция как случаят всъщност бил много по-сложен. Каза, че имало ясен мотив, може би не за хора като тях двамата, но достатъчен за алкохолизиран баща на футболист, който няма контрол над импулсите си и живее за успехите на сина си на терена.

– Да, да, разбира се – каза Мартин. – И все пак, божичко... гледах записа. Коста беше откачил, а съдията... Как се казваше?

– Джамал Кабир.

– А Джамал Кабир беше свършено спокоен. Ама че присъствие на духа.

– Така казват.

– И как само маха с ръце. Елегантно, нали? Сякаш ръководи целия мач.

– Малко е особено, вярно е – каза Франсон, при което Мартин Фалкегрн отдели поглед от него и реши да си върне инициативата.

Все пак не ги беше събрал за празни приказки.

МИКАЕЛА СЕ РАЗМЪРДА НЕРВНО. Настроението не беше блестящо, въпреки че Фалкегрн даваше най-доброто от себе си, за да се впише в колектива. Но проектът беше обречен от самото начало. Той беше друг тип човек. Усмивваше се през цялото време и носеше лъскав костюм, съчетан с чифт черни мокасини с пискюли.

– Карл, как сме иначе с доказателствата? Говорих набързо с...

Той погледна към нея, но изглежда, не си спомняше името ѝ или се замисли за нещо друго, защото остави изречението недовършено. Ето защо Франсон се намеси и обобщи положението с доказателствата; и както винаги, когато говореше, прозвуча убедително. Изглеждаше, сякаш единственото, което липсва, е съдебната присъда и може би тъкмо заради това началникът на полицията не го изслуша особено внимателно, а просто измърмори утвърдително:

– Точно, точно, а и наблюденията в П7* само потвърждават доказателствата.

– Да, така е – каза Франсон, при което Микаела вдигна поглед от бележника си.

П7, помисли си тя, проклетият П7. Преди десетина дни ѝ показаха документа, без да ѝ е съвсем ясно какво представлява. Оказа се, че става дума за бърз психиатричен преглед, предшестваш по-обстойния такъв. Тя се зачете с известна надежда, но почти веднага се разочарова. Асоциално личностно разстройство, това беше заключението. Вероятно асоциално личностно разстройство. С други думи, изкарваха Коста някакъв психопат. Микаела не вярваше, че това е така.

– Именно – каза началникът на полицията с новооткрито външение в гласа. – Там се крие ключът към личността му.

– Ами, да, може би – отвърна Франсон и се намести в стола си.

– Въпросът е да го накараме да си признае.

– Да, разбира се.

– И сте били близо?

– Така си беше.

– И аз самият също изиграх определена роля в цялата драма, нали? – продължи Фалкегрэн.

За момент всички се престориха, че не разбират какво има предвид, макар че в действителност разбираха отлично, така че никой не се изненада, когато той каза:

* Медицински преглед съгласно параграф 7. Извършва се от специалист по съдебна психиатрия, когато съдът прецени, че трябва да бъде проверено психичното състояние на заподозрения.

– Нали ви помолих да пробвате нова техника за водене на разпит.

– Да, вярно, това беше мъдър съвет – измърмори Франсон, като внимаваше да прозвучи благодарно, но все пак не твърде впечатлено.

След П7 Фалкегрен беше предложил да спрат да притискат Джузепе Коста и вместо това да го оставят да се изкаже като експерт психолог, което звучеше малко странно, разбира се. Но Фалкегрен настоя на своето. „Той има грандиозна представа за самия себе си и вярва, че знае всичко за футбола“, каза той и накрая решиха да пробват. Един ден, когато Джузепе се държеше особено наперено, Франсон му рече:

– Ти, с твоя богат опит, би трябвало да можеш да ни кажеш как всъщност разсъждава човек, направил нещо толкова неразумно като това да убие рефер.

Тогава Коста изпъчи гърди и заговори с такова вживяване, че звучеше, все едно прави косвено самопризнание, което, разбира се, беше интересен момент от разследването. Но това, което Микаела едва сега проумя, беше колко много Мартин Фалкегрен се гордееше с този епизод.

– Нали разбирате, това е съществуващ похват. Има известен прецедент – каза той.

– Нима – отвърна Франсон.

– Млад журналист, интервюирал Тед Бънди в затвора във Флорида.

– Моля?

– Тед Бънди – повтори той. – Не кого да е. И методът проработил отлично. Бънди бил изучавал психология и когато получил възможност да блесне като експерт, за пръв път заговорил открито.

Далеч не само Микаела изглеждаше скептично настроена.

Тед Бънди.

Със същия успех можеше да даде пример и с Ханибал Лектър.

– Не ме разбирайте погрешно – продължи Фалкегрен. – Не сравнявам двамата. Просто искам да ви осведомя, че има нови изследвания в тази област, нови техники за разпит, и че ние от полицията...

Той се поколеба.

– Да?

– ... имаме големи дупки в познанията. Дори бих казал, че досега сме били наивни.

– Така ли? – рече Франсон.

– Определено. Самият термин „психопат“ дълго време се смяташе за остарял и обиден. Но за щастие, нещата се обръщат. Онзи ден посетих една лекция и трябва да ви кажа, че беше на-право фантастична.

– Ти да видиш – каза Франсон.

– О, да. Беше невероятно вълнуващо. Всички бяхме като залепени за столовете; боже, трябваше да сте там. Лектор беше Ханс Реке.

– Кой?

Колегите се спогледаха. Видно беше, че никой бе чувал за него, нито пък се интересуваше кой знае колко.

– Той е професор по психология в Станфордския университет, невероятно престижна позиция.

– Впечатляващо – каза Франсон.

– Действително – отговори Фалкегрен, глух за иронията му. – Всички водещи списания го цитират.

– Страхотно – каза Стръом не по-малко иронично.

– Но не си мислете, че е дървен философ. Той е специалист в техниките за водене на разпит и е помагал на полицията в Сан Франциско. Невероятно умен и компетентен човек.

Отново нито една от думите не постигна желанния ефект. Покоро разделението на „ние“ и „вие“, което се усещаше в стаята, се засили. Той, шефът и кариеристът, който отишъл на лекция и получил просветление, срещу Франсон и момчетата му, трезвите, стъпили здраво на земята полицаи, които работеха здраво и не бяха толкова лековерни.

– С професор Реке се разбрахме веднага, паснахме си – продължи Франсон, като по този начин успя да изтъкне колко специален беше и той самият, щом си пасваше с толкова умен човек. – Разказах му за Коста.

– Нима? – Франсон вдигна вежда.

– Разказах му за грандоманските му и нарцистични наклонности и за щекотливата ситуация, в която се намираме поради липсата на технически доказателства – продължи Фалкегрен.

– Окей – рече Франсон.

– И тогава той спомена за номера с Бънди и каза, че може да го пробваме.

– Чудесно, вече знаем предисторията – рече Франсон, нетърпелив да приключат разговора.

– Но след като постигнахме такъв успех и Коста наистина се откри пред нас, си помислих: боже, щом Рече успя да ни помогне толкова много за отрицателно време, какво ли би могъл да постигне, ако се запознае по-подробно със случая?

– Хм, да, да се чуди човек – каза Франсон измъчено.

– Точно така – продължи Фалкегрен. – Ето защо поразпитах малко... нали знаете, познавам доста хора и те също се изказаха много ласкаво за него. Много ласкаво, господа. Затова си позволих да изпратя материалите ни на професор Рече.

– Какво каза, че си направил? – избухна Франсон.

– Пратих му разследването.

Останалите сякаш не схващаха напълно казаното. После Франсон се изправи.

– По дяволите, това е нарушение на следствената тайна – изръмжа той.

– Спокойно, спокойно – каза Фалкегрен. – Ни най-малко. Рече ще бъде като част от екипа ни, а освен това е задължен да пази професионална тайна като психолог, пък и, честно казано, се нуждаем от него.

– Глупости – озъби се Франсон.

– Както казах, вършите добра работа, без съмнение. Но не разполагате с непробиваемо обвинение. Трябва ви признание и съм убеден, че Рече може да ви помогне. Той няма равен в откриването на противоречия и пролуки в свидетелските показания.

– И какво предлагаш – попита Франсон, – да оставим професора да поеме разследването?

– Не, не, за бога. Казвам просто да се срещнете с него и да го изслушате. Да видите дали може да предложи нов подход, нов

план. Ще ви приеме в дома си в „Юрсхолм“ в събота, два следобед. Увери ме, че дотогава ще е прегледал всички материали.

– Не смятам да отделям още една свободна събота за безсмислени глупости – каза Аксел Стрьом, който беше най-старият в екипа и приближаваше пенсионна възраст.

– Окей, окей, *fair enough**. Но някои от вас все ще могат да отидат. Ти например – продължи Фалкегрен и посочи Микаела. – Реке всъщност ми се обади и ме пита за теб.

– Питал е за мен?

Тя се огледа неловко, убедена, че това е шега.

– Да, сторил му се интересен някакъв разпит, който си провела с Коста.

– Не мога да си представя... – започна тя.

– Първо, Варгас не може да отиде сама – прекъсна я Франсон и се обърна към Фалкегрен. – Няма достатъчно опит, по някакъв начин, и второ, при цялото ми уважение, Мартин, можеше да ни информираш предварително. Действал си зад гърба ни.

– Признавам. Моите извинения.

– Е, станалото – станало. Аз също ще отида.

– Добре.

– Но не смятам да следвам нито един от съветите на професора, ако не ми харесат. Аз ръководя разследването и никой друг.

– Естествено. Но подходи непредубедено.

– Винаги съм непредубеден. Част от работата е – каза той, а на Микаела ѝ се прииска да изсумти или да каже нещо язвително.

Но както обикновено си замълча и просто кимна сериозно.

– И аз ще дойда – каза Ласе Сандбери.

– И аз – включи се Юнас Бейер, и това беше.

В събота се събраха пред полицейското управление и отидоха до голямата вила в „Юрсхолм“ – тя, Франсон, Сандбери и Бейер.

* Имаш право (англ.).